

Урок 3.

Тема уроку: Якобінська диктатура та її повалення. Термідоріанський режим.

Алгоритм вивчення теми:

1. Прочитати пункти з 6 до 9 параграфу 2 підручника, записавши в зошит нові та незнайомі терміни;
2. Ознайомитися з конспектом уроку;
3. Опрацювати карту “Французька революція (1789 – 1795 рр.)”;
4. Виконати завдання в Листі самоконтролю.

Періодом найвищого розвитку Французької революції вважається доба якобінської диктатури. 31 травня 1793 року протиріччя між жирондистами та якобінцями досягають найвищої точки. Наслідком стає трьохденне протистояння, арешт частини депутатів-жирондистів та встановлення якобінської диктатури.

Найвищим органом влади при якобінцях стає Національний Конвент.

Захопивши владу якобінці провели радикальні реформи у всіх сферах життєдіяльності населення Франції.

Сфери	Здійснювані заходи
Державна і місцева влада	повнота влади у Комітеті громадського порятунку; функції політичної поліції передано Комітеті загальної безпеки; широкі повноваження комісарів Конвенту на місцях
Соціально-економічні перетворення	розпродаж селянам землі емігрантів за поміркованими цінами з виплатою впродовж 10 років; остаточне повернення селянам земель громади, захоплених сеньйорами; обов'язкове надання безземельним селянам невеликого наділу; дозвіл на розподіл землі селянської громади подушно; безоплатне скасування усіх феодальних платежів і повинностей; припинення розгляду у судах справ про селянські борги сеньйорам; уведення твердих максимальних цін на основні товари споживання («максимум») та обмеження зростання заробітної плати; створення революційної армії з метою конфіскації продовольства для міст, боротьби зі спекуляцією; обмеження свободи торгівлі; монополія на зовнішню торгівлю; уведення прогресивного оподаткування та примусових позик від заможних громадян на потреби революції
Державна безпека	дворяни-емігранти та представники опозиції оголошувались контрреволюціонерами; дозволено частину майна «ворогів революції» розподіляти між найбільшніми громадянами («Вантозькі декрети»); терор проти «ворогів революції» (у тому числі якобінців)

Обороздатність та армія	загальна військова повинність; заміна командного складу обдарованою та сміливою молоддю незалежно від її походження; об'єднання регулярних частин і частин добровольців; застосування нової тактики за принципом: «діяти миттєво, стрімко, не озираючись, як блискавка, і швидко бити»
Культура, освіта, церква	дехристиянізація (закриття храмів, заборона богослужінь); уведення культу Розуму, культу Вищої істоти; запровадження єдиної міжнародної системи мір і ваги; безоплатна обов'язкова початкова освіта; створення Вищої нормальної школи для математичних і природничих наук, Вищої політичної школи; відкриття Національного музею і Національного інституту музики; реорганізація Королівської бібліотеки в Національну; запровадження звертання «громадянин»; новий революційний календар («вандем'єр», «брюмер», «термідор»), святкування революційних свят (Генія, Праці, Подвигів, Нагород і Суспільної думки)

Основним методом управління державою якобінці обирають терор. 13 липня 1793 року прихильницею жирондистів Шарлоттою Корде був вбитий один із лідерів якобінців Жан-Поль Марат. Його вбивство дозволяє якобінцям розгорнути необмежений терор, основою якого стає «Декрет про підозрілих», за допомогою якого будь-хто міг бути оголошений ворогом держави.

Водночас якобінці не виглядали монолітною силою. Основними групами якобінців були «крайні» на чолі з Жаком-Рене Ебером (захищали інтереси найбідніших верств), «помірковані» на чолі з Жорж Жаком Дантоном (виступали за розбудову правової держави та припинення терору) та група Максиміліана Робесп'єра, які ненавиділи як заможних, так і бідних. Такий поділ невдовзі спричинив боротьбу серед якобінців, переможцем з якої вийшов Робесп'єр, знищивши опонентів. За легендою перед гільйотиною Дантон промовив «Революція пожирає своїх дітей».

В липні 1794 року Робесп'єр оголосив про розкриття заклоту проти держави, але не назв імен заклотників, тому частина Конвенту організувала проти Робесп'єра заклот. 9 термідора II Республіки (27 липня 1794 року) якобінську диктатуру було повалено, у Франції встановлено термідоріанський режим. Він захищав інтереси крупної буржуазії. Вищим органом влади стає Директорія, яка складається з 5 директорів.

22 серпня 1795 року було затверджено чергову Конституцію Франції, яка не вирішувала проблеми, а навпаки збільшувала їх кількість. Восени 1795 року була здійснена спроба усунення Директорії від влади, але її було придушено зброєю за наказом командира паризького гарнізону Наполеона Бонапарта.

До 1799 року Директорія остаточно втратила контроль над ситуацією в державі. Заможні верстви населення починають шукати політика з «міцною рукою». Таким політиком стає генерал Бонапарт покоритель Італії та Єгипту. 9 листопада 1799 року силою зброї вірних йому військ, Наполеон Бонапарт здійснює державний переворот.